

VIATA ȘTIINȚIFICĂ

SIMPOZIONUL NAȚIONAL CONSTANTIN NOICA EDIȚIA A IV-A

„LA ÎNCEPUT ERA CUVÂNTUL”

(Constanța, 17-18 mai 2012)

VICTOR EMANUEL GICA

A patra ediție a Simpozionului Național *Constantin Noica* i-a reunit, în zilele de 17 și 18 mai 2012, la Constanța, pe cei interesați de filosofia românească și de gândirea celui mai important reprezentant al său. Lucrările Simpozionului – a cărei temă a fost preluată din Evanghelia după Ioan, „La început era Cuvântul” – s-au desfășurat în sala de conferințe a Hotelului Bulevard din Constanța și au fost organizate de Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române împreună cu Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Ovidius” din Constanța. A participat la lucrări, și de această dată, un public numeros, alcătuit mai ales din studenți.

Deschiderea oficială a Simpozionului, în dimineața de 17 mai 2012, a fost făcută de Î.P.S. Teodosie, Arhiepiscop al Tomisului și prorector al Universității „Ovidius”, precum și de acad. Alexandru Surdu, directorul Institutului de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române.

Comunicările susținute după deschidere au fost următoarele: acad. Alexandru Surdu, *Întru obârșie era rostirea*; prof. univ. dr. Nicu Gavriluță, *Despre (in)actualitatea modelului cultural european*; prof. univ. dr. pr. Vasile Nechita, *Rostirea despre frumos și frumusețea sfințeniei*; Prof. univ. dr. Nicolae Georgescu, *Nici odată ca o dată la Mihai Eminescu*; CS III dr. Mona Mamulea, *Despre funcția cognitivă a imaginarului în mitologie și știință: narațiunile cosmogonice*; Prof. dr. Ion Filipciuc, *Hyperion și hipostazia geniului în concepția eminesciană*; CS III dr. Dragoș Popescu, *Categoriile aristotelice și expresia lor în gândirea românească*; Conf. univ. dr. Marin Diaconu, *Constantin Noica – plăsmuitor de termeni filosofici*; CS III dr. Claudiu Baciuc, *Limbă și ființă la Constantin Noica*.

După amiaza primei zile a fost dedicată prezentării următoarelor comunicări: prof. univ. dr. Ion Dur, *„Dreapta numire a lucrurilor”, cuminecare și comunicare*;

CS III dr. Marius Dobre, *Semnificații ale limbajului filosofic românesc în dezbaterile lui Vulcănescu, Cioran și Noica*; CS III dr. Ștefan-Dominic Georgescu, *Logica lui Hermes*; dr. Adrian Mircea Dobre, *Interacțiuni ale lui Constantin Noica cu fenomenul politic și cultural naționalist din România interbelică*; drd. Doina Rizea, *Rostul rostirii în cumpăna vremii*; CS drd. Victor Emanuel Gica, *Sinele și sinea în viziunea lui Constantin Noica*; CS III dr. Mihail M. Ungheanu, *Substratul teologic al problemei libertății în modernitate*.

Pe 18 mai 2012 au luat cuvântul: prof. univ. dr. pr. Gheorghe Petraru, *Hristos-Cuvântul și condiția verbală a omului*; prof. univ. dr. Mircea Lăzărescu, *Constantin Noica, înțeleptul: între temeiul rostirii și unica distribuție a Unului*; prof. univ. dr. Florea Lucaci, *Cuvântul și întemeierea onto-logică*; asist. univ. Alexandrina Dragomir, *Studiu asupra muzicalității limbajului filosofic al lui Constantin Noica*; prof. univ. dr. Ioan Biriș, *Puterea cuvântului: între comunicare și cuminere. Elemente de filosofie a limbajului la Constantin Noica*; conf. univ. dr. Ștefan Stănciugelu, *Socio-logica lui Ares și Hermes: repere metodologice pentru o analiză a logicii socialului în opera lui Noica*; CS III dr. Titus Lates, *Rostul cuvântului în logica lui Hermes*.

Ultimele comunicări ale celei de-a patra ediții a Simpozionului Național Constantin Noica au fost: prof. univ. dr. Teodor Dima, *Constantin Noica și principiile logice*; CS III dr. Mihai Popa, *Sinteza istorică prin prisma raportului dintre devenire și conținut istoric la Constantin Noica*; CS drd. Șerban Nicolau, *Constantin Noica despre dreapta potrivire a numelor*; CS asoc. drd. Cezar Roșu, *Logică și ontologie la Constantin Noica*; CS drd. Ovidiu G. Grama, *Relevanța pentru filosofie a studiului schimbării semantice*.

Discuțiile pe marginea comunicărilor, care au prelungit fiecare etapă a ediției de la Constanța a Simpozionului, au fost continuate după încheierea lucrărilor, participanții fiind apoi invitați, prin bunăvoința Î.P.S. Teodosie, la o călătorie către vestigiile arheologice și mănăstiri dobrogene.

AL XXXIV-LEA CONGRES AL ASOCIAȚIILOR DE FILOSOFIE DE LIMBA FRANCEZĂ

(Louvain-La-Neuve – Bruxelles, 21-25 august 2012)

RODICA CROITORU

Între 21-25 august 2012 Institutul Superior de Filosofie al Universității Catolice din Louvain-la-Neuve, a organizat în colaborare cu Academia Regală de Științe, Litere și Arte Frumoase din Bruxelles al XXXIV-lea Congres al Asociațiilor de Filosofie de Limba Franceză, cu tema generală „Cetățenia”. Toate forțele filosofice ale celor două instituții au fost cooptate, sub președinția prof. Jean-Michel Counet, care și-a apropiat într-atât tema Congresului, încât s-a dovedit a fi președintele-cetățean, care se ocupă nu numai de problemele importante de concepție, dar și de cele comune; într-un cuvânt, el a fost α și ω sau „sufletul” manifestării.

Întrucât în cultura filosofică română Institutul Superior de Filosofie este puțin cunoscut, vom face o prezentare sumară a sa. A fost înființat în anul 1889 de către Désiré Mercier, cu scopul de a gira cercetarea în diferite discipline filosofice: epistemologia științelor naturii și a științelor umane dintr-o perspectivă realistă și non-reducționistă; relațiile științei cu metafizica; dimensiunile etice și sociale ale practicilor științifice; filosofia fizicii, modelare și reprezentare; statutul legilor naturii. În conformitate cu direcțiile sale de cercetare s-au constituit următoarele instituții: Centrul de Filosofia Științelor și Societății, Centrul de Studii Fenomenologice, Centrul Europa, Centrul de Fenomenologie a Subiectului și Teoria Acțiunii, Centrul de Etică Economică și Socială, Centrul de Filosofie și Contextualitate. Resursele lor documentare sunt: Arhivele Maurice Blondel, Fondul Michel Henry, Fondul Jean Ladrière, Centrul Arhivistic Husserl (filială alături de Köln, Freiburg, Paris) al « Husserl-Archief » din Leuven, posesor a 40.000 pagini de microfise stenografiate, ca și a câte unei copii a transcripției fiecărui manuscris, de realizat în colecția *Husserliana*. « Revue Philosophique de Louvain » este principalul periodic al Institutului, periodic fondat în anul 1894 de același Désiré Mercier, cu titlul inițial de « Revue Néo-Scholastique »; revista actuală este disponibilă și on-line, ca și celelalte 3 periodice ale Institutului. Toate activitățile științifice desfășurate în cadrul și cu ajutorul acestora sunt patronate de Societatea Filosofică din Louvain, asociată la ASPLF și FISP, care organizează anual conferințe anunțate pe site-ul Institutului [<http://www.uclouvain.be/21805.html>]. În prezent, Institutul este condus de prof. Danielle Lories, și este compus din 45 de persoane, dintre care 19 universitari și cercetători permanenți, 8

asistenți, 9 cercetători cu credite externe, 6+3 personal administrativ și tehnic, 4 bursieri externi și 73 doctoranzi.

Congresul Bruxelles-Louvain a constituit principalul eveniment al Institutului Superior de Filosofie al Universității Catolice, desfășurat în anul curent. Dintr-un total de 110 participanți acceptați să prezinte comunicări în secțiuni paralele au fost prezenți aproximativ 90, cărora li s-au adăugat 20 de conferențieri, moderatori și susținători ai dezbaterilor în 3 mese rotunde. Lucrările s-au deschis la Bruxelles, în cadrul Academiei Regale de Științe, Litere și Arte Frumoase a Belgiei. Prof. Jean Leclercq a purtat cuvântul Președintelui Consiliului Europei, Herman Van Rompuy, de formație filosofică, care a evidențiat importanța cetățeanului în construcția europeană. Președintele Congresului, prof. Jean-Michel Counet a menționat ritmul accelerat al luării deciziilor pentru funcționarea democrațiilor. A mai luat cuvântul J.Ch. Luperto, asupra cetățeanului ca subiect al dreptului civil și al dreptului public. M.D. Simonet, ministru a educației obligatorii și naționale, a apreciat sistemul educativ din Wallonie-Bruxelles, ca pe unul ce favorizează democratizarea școlară, asigurând egalitatea șanselor în pregătirea instituțională; Prof. B. Delvaux rectorul Universității Catolice din Louvain, a abordat rolul universității în formarea cetățeanului. Prof. Daniel Schultess, președintele ASPLF, a citat un fragment din ultima scrisoare pe care i-a adresat-o filosoful marxist Jacques d'Hondt, președinte de onoare al Congresului, decedat în februarie a.c., asupra importanței abordării omului ca cetățean.

Conferințe plenare. Pierre Rosanvallon (Collège de France) în conferința „Complicarea democrației pentru a o împlini” s-a referit la tensiunile și ambiguitățile democrației, care o fac să aibă obiective divergente; una dintre distorsiunile menționate este otrăvirea politicii prin populism (drept criză a democrației reprezentative); o altă distorsiune o constituie totalitarismele în democrațiile liberale. J.-M. Ferry (Univ. Nantes) în conferința „Despre o întrebuintare publică a rațiunii religioase. O reflecție asupra secularizării” a ridicat problema, dacă în condițiile autonomiei reciproce a statului față de religie, putem opta pentru o Europă creștină sau o Europă religioasă? P. Flores d'Arcais (Univ. Sapienza, Roma/ Micromegas) în conferința „Este compatibil Dumnezeu cu democrația?” a evidențiat că nu numai termenii constitutivi democrației (*autós* și *nomos*) nu se potrivesc cu Dumnezeu, dar nici unele reglementări din școală și societate nu se potrivesc, și nici cu năzuința femeii de a fi un cetățean (poligamia, circumcizia, refuzul transfuziei de sânge etc.). Pierre Pellegrin (CNRS, Paris) în conferința „Cetățeanul fără cetățenie: Aristotel” a întreprins un comentariu asupra democrației grecești după J.-P. Vernant, având în principal în obiectiv *Politeia* lui Aristotel. Th. Berns (Univ. Liberă Bruxelles) în „Modelele de cetățenie ale lui Machiavelli” a abordat paradoxul în care se află noțiunea de cetățean la filosoful italian, el fiind cunoscut drept gânditorul mijloacelor care justifică scopul. Catherine Audard (London School of Economics) în conferința „Cetățenie și multiculturalism” a rememorat nașterea multiculturalismului în Canada, în anul 1971, odată cu proiectul de discriminare culturală sub ministrul Trudeau, unde legalitatea

constituie baza multiculturalismului. S-au făcut referiri la diferite multiculturalisme din Europa și din afara ei, care pun față în față gândirea liberală cu cultura tradițională. A. Labib (Univ. Al Manar, Tunis) în conferința „O cale arabă a cetățeniei?” dedicată lui Jacques d’Hondt și lui Jean Ferrari, a întreprins o sinteză a culturii arabe, modelată de gândirea politică occidentală. Conferința lui J. Onaotshco (Univ. Catolică Congo, RDC), „Problema cetățeniei în Africa neagră” în lipsa vizei titularului a fost citită de un coleg; s-a făcut distincția între „cetățenia colonială” și „cetățenia postcolonială”, însoțită de conștiința unității naționale, ca și de sentimentul autonomiei. Noile tehnologii contribuie la formarea unei conștiințe planetare, care îi unește pe toți cetățenii ca „cetățeni ai lumii”.

Mese rotunde. Prima dintre acestea i-a fost dedicată lui Jean-Jacques Rousseau, cunoscut ca „cetățeanul din Geneva”, moderată de R. Trousson (Univ. Liberă Bruxelles); au participat cu rapoarte P. Quintili (Univ. Tor Vergata, Roma), S. Goyard-Fabre (Univ. Caen), Ch. Miqueu (Univ. Bordeaux), G. Lepadon (Univ. Toulouse II). A treia masă rotundă a purtat asupra „Cetățeniei față de filosofia religiei”, moderată de B. Decharneux (Univ. Liberă Bruxelles). S-au făcut referiri la Filon și Augustin. Ultima masă rotundă a avut drept temă „Cetățenia europeană”, moderată de Q. Landenne (Univ. Liberă Bruxelles). Au participat cu rapoarte Ph. Van Parijs (Univ. Catholică Louvain), J.-M. Ferry (Univ. Nantes), T. Pulano (Univ. Liberă Bruxelles), L. Van Middelaar (Consiliul Europei, care au ridicat, între altele, problema cum să trăim mai bine și mai echitabil pe planetă, ca într-o mare „aventură colectivă”.

Secțiuni paralele. Acestea s-au desfășurat în conformitate cu sub-tematica propusă: epoca contemporană; drepturile fundamentale ale cetățeanului; filosofie practică; cetățenie, religii, laicitate; cetățenie, genuri și identități culturale; ecologie durabilă; reprezentare politică; antropologie, probleme socio-economice; atelier – religii, violență și cetățenie; cetățenie, gen și identități culturale; științe, tehnici și societate; Renașterea și epoca modernă; atelier, cosmopolitism; cetățenie, educație; antichitate, evul mediu; atelier CPDR, cetățeanul între pasivitate și activitate. Vom insera unele dintre ele, spre a avea un spectru larg al reprezentării tematice: St. Courtois în „Trei modele de cetățenie” s-a referit la modelele liberal, comunitar, multicultural. Din analiza lor rezultă că cetățeanul bun trebuie să aibă spirit critic, să participe la decizii publice prin argumentare, să se elibereze de particularități culturale; așadar să fie unul cosmopolit. J.-M. Counet în „Cetățenia la Tucidide: între utopie și realitate” s-a referit la „Războiul din Peloponez”, din care reiese un angajament realist al cetățeanului față de cetate, care implică un ideal de comportament uman. D. Schultess în „Umorul și râsul în sfera politică” s-a folosit de această „resursă politică”, ce reprezintă o forță de contestare a autorității, pe care încearcă să o delegitimeze. H. Barreau în „Identitate culturală și cetățenie multiplă” subliniază că pe ideea de identitate națională a secolului al XIX-lea se bazează ideea de cetățenie; din secolul al XX-lea a apărut ideea de identitate culturală, care

este mai suplă, putând fi folosită pentru diverse cetățenii. L. Baumann în „Religia civilă după Rousseau și Fichte” face o sinteză între cetățenia la Rousseau, ca armonia dintre voința generală și voința particulară, și Fichte, care adaugă cetățeniei aspectul istoric, dat de dezvoltarea religiei creștine. P.M. Kemp în „Cetățenia mondială” arată că inițial ideea de cetățenie mondială se rezuma în stoicism doar la imaginație. În zilele noastre această idee a revenit în forță, pentru a trezi responsabilitatea și a o mobiliza spre marile probleme internaționale: încălzirea climatică, criza financiară, confruntarea culturilor și națiunilor. D. Lories în „Privire asupra cosmopolitismului stoicismului antic” propune noțiunea de înțelept ca cetățean al lumii. E. Moutsopoulos în „Revelare și actualizare a valorilor civice” subliniază felul în care valorile civice sunt trăite prin educație. C. Piché în „De ce cosmopolitismul kantian menține modelul unui stat al statelor?” face aluzie la textele din anii 1790, care se referă la cosmopolitism unde, alături de federația statelor libere, Kant propune un superstat mondial, căruia trebuie să i se supună statele particulare. Kant l-a invocat datorită naturii juridice a conceptului său de cosmopolitism. M. Lequan în „O lectură contemporană a lui Kant” vorbește despre o teleologie dinamică, prin care cetățenii pasivi devin activi.

Participarea românească. Ca de obicei la Congresele ASPLF, participarea românească de 16 comunicanți în majoritatea secțiunilor, întregită de membri de familie ca auditori, s-a dovedit foarte numeroasă. R. Croitoru în „Filosoful-cetățean și cetățeanul-filosof (Platon versus Kant)” a evidențiat că Platon a atras atenția asupra necesității echilibrului în cultivarea filosofiei ca substrat al acțiunii politice, realizat prin *bine* și *lege*. Poziția sa nu este împărțită de clasa politică, datorită elitismului său; poziția lui Kant este mai apropiată de realitate, dat fiind că pe cetățeanul-filosof îl putem întâlni și în zilele noastre în umbra puterii, în orice formă de guvernământ. P. Dumitrescu în „Conceptul de cetățenie la Kant” a surprins condițiile posibilității statutului civil în formă pură și rațională: libertatea, egalitatea, independența fiecărui membru al comunității. A. Bazac în „Cetățenia și bunurile comune ale științei” s-a referit la intersectarea drepturilor și puterilor reprezentate de cetățenie cu creațiile științei. M. Dumitrescu în „Libertatea negativă și condiția de cetățean în modernitate” a subliniat că omul modern descoperă că poate trăi într-o structură autonomă, prin manifestarea libertății sale negative. I. Biriș în „Statutul ontologic al cetățeniei. Perspectiva lui John Searle” pune în lumină punctul de vedere naturalist al filosofului nord-american. Au mai prezentat: A.A. Achim „Conceptul de cetățenie din prisma paradigmei „asemănărilor de familie” wittgensteiniene; G. Clitan, „Analiza efectelor discursului publicitar asupra cetățeanului critic”; G. Constandache, „Discursurile și cetățenii”; D. Dunca, „Dinamica valorilor morale în cetățenia României postcomuniste”; P. Dunca, „Raporturile dintre societatea civilă și puterea politică în România postcomunistă”; I.C. Fărcaș, „Inteligența artificială și impactul său asupra problemei cetățeniei”; C. Hărănguș, „Cetățenia între adaptare și educație”; C. Marian, „Socializarea agresivității”; G. Marghescu, „Reflecție asupra rațiunii ecologice a unei cetățenii a Pământului”; D. Popa, „Comunitate, socialitate, alteritate (Lévinas, Deligny,

---

Agamben)”; I. Tîmbuș, „Influența filosofiei francofone în teologia greco-catolică română”; C. Vâlcan, „Generația lui Cioran și problema cetățeniei”.

Concluzii. La reușita actualului Congres de la Bruxelles-Louvain a contribuit naveta Bruxelles-Louvain-Bruxelles pusă la dispoziția participanților gratuit de către organizatori, precum și cele 2 cocktailuri de la Academia Regală de Științe, Litere și Arte Frumoase a Belgiei. Adunarea generală a ASPLF a hotărât ca următorul congres să aibă loc în august 2014 la Rabat, Maroc, cu tema generală „Posibilul și imposibilul”.

**FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
„LUCIAN BLAGA”
EDIȚIA A XXXII-A**

(Lancrăm-Sebeș-Alba Iulia, 6-9 mai 2012)

MIHAI R. NISTOR

Deschiderea oficială a festivalului s-a desfășurat, așa cum se întâmplă de câțiva ani, la Casa memorială „Lucian Blaga” din Lancrăm, în organizarea Centrului Cultural „Lucian Blaga” din Sebeș și a Consiliului Județean Alba, cu participarea oficialităților locale – Mugurel Sârbu, primar al municipiului Sebeș, Radu Totoianu, director al Centrului cultural „Lucian Blaga”, Mioara Pop, directoarea Bibliotecii Județene „Lucian Blaga” Alba, cu veteranii-fondatori ai Festivalului, poetul Ion Mărgineanu și Gheorghe Maniu –, dar și a unor oaspeți din țară și străinătate, dintre care îi amintim pe acad. prof. univ. dr. Valentin Vlad, vicepreședinte al Academiei Române, acad. Alexandru Surdu, președintele Secției de filosofie, psihologie, teologie și pedagogie a Academiei Române, acad. Vasile Tărășeanu (Cernăuți) ș.a. Festivitatea de deschidere a fost urmată de lansarea unor cărți consacrate operei blagiene, precum: Nicolae Mareș – *Episolarul de la Academia Română*, Ion Spânu – *Meșterul ființei*, Zenovie Cărlugea – *Lucian Blaga-sfârșit de secol, început de mileniu*, între acestea fiind și noile apariții ale Editurii Ardealul din Târgu-Mureș, adică Lucian Blaga – *Pietre pentru templul meu* și Lucian Blaga – *Avram Iancu. Dramă* – ambele îngrijite, postfațate și prezentate publicului-cititor de Eugeniu Nistor.

Activitățile festivalului au fost prefațate de alte două manifestări de prestigiu derulate în capitala județului, și anume: cea de-a V-a ediție a Târgului de Carte „Alba Transilvana”, având ca locație Alba Mall, în zilele de 4-6 mai, unde au fost prezente cu standuri peste 70 de edituri din țară, și, în paralel cu acesta, cea de-a V-a ediție a Colocviilor romanului românesc contemporan, desfășurate în sala Senatului Universității „1 Decembrie 1918” (Palatul „Apor”), inițiate de către romancierul acad. Nicolae Breban în urmă cu cinci ani, în absența acestuia fiind coordonate de către criticul și istoricul literar Nicolae Manolescu – președintele Uniunii Scriitorilor din România, membru corespondent al Academiei Române.

Vizitarea cetății Călnic și primirea călduroasă de care s-au bucurat participanții din partea gazdelor, în frunte cu acad. Mihai Porumb, slujba de parastas de la mormântul filosofului, de la cimitirul ortodox din Lancrăm, simpozionul organizat la Casa memorială „I.D. Sârbu” din Petrila, au fost alte manifestări valoroase ale acestei ediții, dar sesiunea de comunicări științifice „*Național și universal în opera*

lui Blaga”, derulată în două „runde”, avându-l ca distins moderator pe dl. acad. Alexandru Surdu – președintele Secției de filosofie, psihologie, teologie și pedagogie a Academiei Române, a constituit, în opinia noastră, acțiunea de maximă intensitate spirituală a Festivalului. În cadrul acesteia au prezentat lucrări, unele extrem de interesante, următorii comunicatori: acad. Valentin Vlad – *Lucian Blaga și știința modernă*; acad. Alexandru Surdu – *Epistemologia blagiană și descoperirile științifice ale secolului XX*; Ilie Luceac – *Muzica – o călăuză de taină în orizontul „marii treceri” blagiene*; Diarmuid Johnson – *O paralelă între Gerard Manely Hopkins și Lucian Blaga și alta, între Rudolf Otto și Mircea Eliade*; Radu Rotaru – *Lacrima*; Zenovie Cârlușea – *Afinități electiv sub semnul „noului stil”: Lucian Blaga și Constantin Brâncuși*; Eugeniu Nistor – *Lucian Blaga și structura filosofică a ființei românești*; Amalia Pavelescu – *Energia românească a lui Lucian Blaga și căutarea izvoadelor naționale și universale*; Vasile Tărășeanu – *Poemele luminii la Cernăuți*; Ioan Oprișan – *Inorogul – „unealtă a miraculosului” în opera lui Lucian Blaga*; Lucian Gruia – *Lucian Blaga, universul clepsidră*.

Apoi a urmat ceremonia acordării premiilor pentru cei mai originali, mai ingenioși și mai competenți contributori la cunoașterea operei lui Lucian Blaga. Pentru prima dată, începând cu acest an, organizatorii au instituit *Premiul special de filosofie „Lucian Blaga”*, acordat de Academia Română, care i-a revenit scriitorului și eseistului târgumureșean Eugeniu Nistor, autor a două cărți de exegeză și a altor importante contribuții științifice despre opera lui Blaga, publicate în volume colective, în reviste academice, în alte publicații sau susținute la diverse simpozioane naționale și internaționale etc. Motivația acordării premiului a fost citită de către dl. acad. Alexandru Surdu – președintele Secției de filosofie, psihologie, teologie și pedagogie a Academiei Române, diploma fiindu-i înmănată de către dl. acad. prof. univ. dr. Valentin Vlad – vicepreședinte al Academiei Române, iar „anexă” de către dl. Mugurel Sârbu, primarul municipiului Sebeș. Dând glas „motivației” acordării premiului, acad. Alexandru Surdu aprecia „că o abordare a filosofiei lui Lucian Blaga este în sine o încercare temerară; tocmai de aceea dintre multele exegeze consacrate gânditorului din Lancrăm, mai ales în ultimele trei decenii, ne-am oprit asupra lucrărilor publicate de dl. Eugeniu Nistor – eseist, membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru al Societății Române de Filosofie, director al Editurii Ardealul a USSR, lector dr. la Universitatea „Petru Maior” din Târgu-Mureș, redactor șef al revistei *Izvoare filosofice* – lucrări ce se disting prin stilul clar și atractiv, care îmbie la lectură și la reflecții adiționale și denotă o scriitură exersată în domeniul cercetării teoretico-filosofice. Concret, este vorba despre următoarele cărți de autor: *Teoria blagiană despre matricea stilistică* (1999) și *Conceptul de spațiu mioritic în filosofia lui Lucian Blaga* (2007), ambele apărute la Editura Ardealul din Târgu-Mureș, în cadrul colecției „Biblioteca de filosofie”. Iar, pe de altă parte, trebuie să amintim aici și edițiile îngrijite și prefațate de Eugeniu Nistor care, cu o excepție (primele două din înșiruire), au fost publicate în forme anastatice: *Polemica Blaga-Botta* (2001), *Opera blagiană* –

filosofie și destin (2009), *Saeculum. Revistă de filosofie. Director Lucian Blaga – Colecția 1943-1944* (2008), *Discobolul* (2009), *Spațiul mioritic* (2010), *Filosofia stilului* (2011), *Pietre pentru templul meu și Avram Iancu. Dramă istorică* (ambele în 2012). Acesta a publicat numeroase articole și studii în volume de referință, sub aspectul bibliografiei filosofice blagiene, cum sunt: *Lucian Blaga – confluențe filosofice în perspectivă culturală în opera lui Lucian Blaga* (Editura Academiei Române, 2006), *Opera blagiană. Filosofie și destin* (Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2009), *Meridian Blaga* (Editura Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca – în volumele din anii 2005-2011), *Caietele Blaga* (Editura Altip, Alba Iulia – în volumele din anii 2000-2012). Apoi, tema Blaga a fost o preocupare constantă și în conținutul articolelor publicate în unele reviste de specialitate, ca: *Revista de filosofie* a Academiei Române, revista *Cercetări filosofico-psiologice* a Institutului de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” sau în paginile unor reviste de cultură, precum: *Vatra și Târnavă* (Târgu-Mureș), *Discobolul* (Alba Iulia), *Tribuna* (Cluj Napoca), *Pașii Profetului* (Sebeș-Alba) ș.a. De asemenea a susținut numeroase comunicări științifice la simpozioane naționale și internaționale consacrate operei lui Lucian Blaga, organizate sub cupola Academiei Române sau în cadrul elevat al Festivalurilor „Lucian Blaga” de la Sebeș-Alba, Alba Iulia, Cluj-Napoca și Târgu-Mureș.” Apoi, arătând că în scrierile sale, consacrate operei filosofice blagiene, Eugeniu Nistor s-a dovedit a fi „un spirit deopotrivă analitic și sistematizator”, acad. Alexandru Surdu a subliniat că „forța de analiză și sinteză a autorului este prezentă și în deconstrucția și reconstrucția concepției blagiene asupra specificului stilistic al culturii române, relevate de Blaga în orizontul spațial infinit ondulat, numit și *spațiu mioritic*, care sunt raportate de către exeget – în volumul *Conceptul de spațiu mioritic în filosofia lui Lucian Blaga – la categoriile matricii stilistice*”, că această structură categorială „beneficiază de multiple raportări comparative, precum cele reliefate de C. Rădulescu-Motru, Emil Cioran, Mircea Vulcănescu, Constantin Noica, după cum găsește *antecedente* ale conceptului de spațiu infinit ondulat la Cantemir, Conta și Vasile Pârvan”, remarcând că acesta „nu a eludat volume și lucrări exegetice despre Lucian Blaga, realizând un volum enorm de cercetare a părerilor și interpretărilor asupra gânditorului român, de sistematizare a lor cu deosebită acribie și simț valoric”. În finalul referatului, acad. Alexandru Surdu a precizat „că studiile și cărțile d-lui Eugeniu Nistor reprezintă adevărate puncte de reper în cercetarea filosofiei lui Lucian Blaga, exegetul dovedind o certă vocație filosofică, motiv pentru care Academia Română, Secția de filosofie, teologie, psihologie și pedagogie, propune să i se acorde Premiul special de filosofie *Lucian Blaga* pe anul 2012”. Premiantul a mulțumit, în cuvântul său, juriului de acordare a acestui onorant și prestigios premiu, reprezentat de academicienii Valentin Vlad și Alexandru Surdu, le-a mulțumit organizatorilor acestui longeviv festival care l-au premiat, pentru prima oară, în 1984, în cadrul tradiționalului concurs de poezie, atunci când a avut bucuria de a-l asculta în sala mare a Căminului Cultural din Sebeș, vorbind despre filosofia lui Lucian Blaga, pe însuși Constantin Noica, mărturisind cu emoție și sinceritate, în

fața numeroasei audiențe prezente, că „apoi totul a fost ca o atingere magică, care m-a apropiat de opera lui Blaga și mi-a marcat pentru totdeauna destinul: am urmat Facultatea de Filosofie la București, pe care am terminat-o cu o teză de licență despre matricea stilistică blagiană, am finalizat un doctorat în filosofie despre spațiul mioritic al lui Lucian Blaga, tot în cadrul Facultății de Filosofie din București, am participat la numeroase sesiuni de comunicări științifice dedicate lui Lucian Blaga, în Capitală, sub cupola Academiei Române, la festivalurile de la Sebeș-Lancrăm și Cluj-Napoca, ba chiar am fondat un simpozion Blaga la Târgu-Mureș, ajuns la cea de-a XII-a ediție, și, de câțiva ani încoace, am început să editez opera lui Lucian Blaga în ediții anastatice...”

Premiile tradiționale ale festivalului au fost hotărâte de către un juriu constituit din: Radu Totoianu, directorul Centrului Cultural „Lucian Blaga” Sebeș, Mioara Pop, directorul Biblioteca Județeană „Lucian Blaga” Alba, Gheorghe Maniu, președintele Fundației Culturale „Lucian Blaga” Alba, poetul Ion Mărgineanu, reprezentantul Filialei Alba-Hunedoara a Uniunii Scriitorilor din România și Ioan Bâscă, consilier cultural al Consiliului Județean Alba. Acest juriu a acordat următoarele premii și distincții: Premiul „Lucian Blaga”: Gheorghe Grigurcu; premiul „Alma Mater”: Ioan Mariș; premiul pentru exegeză-filosofie: Mihai Cimpoi; premiul pentru exegeză-poezie: Vasile Fanache; premiul pentru exegeză-dramaturgie: Lucian Bâgiu; premiul pentru traducerea operei blagiene: Adam Puslojic; premiul „Biblios”: Mioara Pop; premiul pentru editarea operei blagiene: Consiliul Județean Alba; premiul Fundației „Lucian Blaga” Sebeș: Dorli Blaga; premiul „Ex Aequo”: Ironim Muntean; premiul „Lucia Mureșan” pentru interpretare artistică: Elena Anghel.

O altă categorie de premii constituind-o cea pentru promovarea valorilor culturale românești, în cadrul căreia au fost declarați laureați: Felicia Colda, Monica Avram, Nicolae Dabija, Vasile Tărățeanu, Arcadie Suceveanu, Ilie Luceac.

De asemenea, au fost premiate cărțile cele mai reprezentative pentru înțelegerea operei literare și filosofice blagiene, publicate în ultimii ani, aparținând unor binecunoscuți autori: D. Vatamaniuc – *Lucian Blaga. Contribuții documentare la biografia sa și a operei*; Constantin Cubleşan – *Lucian Blaga dramaturgul*; Eugeniu Nistor – *Conceptul de spațiu mioritic în filosofia lui Lucian Blaga*; Mircea Popa – *Lucian Blaga și contemporanii săi*; Ion Mărgineanu – pentru *Ceremonia paginii. Ceasul care nu apune*; Zenovie Cârlogea – *Lucian Blaga – sfârșit de secol, început de mileniu*; și Luminița Cebotari – *Fermentul expresionist în teatrul blagian*.

Lucrările din cadrul concursului de poezie al festivalului au fost cântărite atent de un juriu format din scriitorii: Aurel Pantea, redactor șef al revistei „Discobolul” (președinte), Ion Mărgineanu (secretar) și Ion Miloș, precum și din: Ioan Bâscă, consilier cultural Consiliul Județean Alba, Oana Dubleş, reprezentant Biblioteca Județeană „Lucian Blaga” Alba Iulia, Gheorghe Maniu, președintele Fundației Culturale „Lucian Blaga” Sebeș, Rodica Hăprean, Biblioteca Municipală

„Lucian Blaga” Sebeș, acordându-se *premiile pentru creație literară* astfel: Marele premiu, acordat de Consiliul Județean Alba lui Deniz Otay (Suceava); premiul I, acordat de Centrul Cultural „Lucian Blaga” Sebeș: Delia Marilena Grosu (com. Comisani, jud. Dâmbovița); premiul II, acordat de Fundația Culturală „Lucian Blaga” Sebeș: Aida Hancer (Suceava); premiul III, acordat de Biblioteca Județeană „Lucian Blaga” Alba Iulia: Dana Daea (Drobeta Turnu Severin); premiul revistei „Discobolul” din Alba Iulia: Miruna Ștefana Belea (com. Ulmi, jud. Dâmbovița); premiul revistei „Acasă”: Radu Nițescu (București); premiul revistei „Familia” Oradea: Irina Roxana Georgescu (Medgidia, jud. Constanța); premiul acordat de ziarul „Informația” Alba Iulia: Any Drăgoianu (com. Țânțăreni, jud. Gorj); premiul revistei „Târnavă” Tg. Mureș: Andrei Velea (Galați); premiul acordat de ziarul „Unirea”; Alba Iulia: George Baci (localitatea Domnești, jud. Argeș); premiul revistei „Poesis” din Satu Mare: Ion Maria (Craiova); premiul acordat de Clubul Rotary: Marilena Anda Voican (Sighișoara); premiul pentru eseu, acordat de Fundația Culturală „Lucian Blaga” Sebeș: Adina Voica Sorohan (Sebeș, jud. Alba); premiul pentru eseu, acordat de Editura „Ardealul” din Tg. Mureș: Lucian Gruia (București); premiul pentru debut editorial în poezie: Teodor Laurean Tătaru (satul Meșcreac, comuna Rădești, jud. Alba). *Premiile pentru creație plastică* au fost, de asemenea acordate după deliberările aceluiași juriu astfel: premiul II: Adina Romanescu (București); premiul III: Alexandru Andrei Mărcuș (București).

La Lancrăm, Sebeș și Alba Iulia, în prima decadă a lunii mai, în lumea paradisiacă, luciferică și mioritică a lui Lucian Blaga, s-a întâmplat să fie un adevărat paradis al manifestărilor culturale!

FESTIVALUL NAȚIONAL „LUCIAN BLAGA” EDIȚIA A XII-A

(Târgu-Mureș, 23-28 mai 2012)

ALEXANDRU NISTOR

Organizat, ca și edițiile precedente, de către Societatea Scriitorilor Mureșeni și Editura Ardealul, în parteneriat cu: Primăria Municipiului Târgu-Mureș, Consiliul Județean Mureș, Universitatea „Petru Maior” – Facultatea de Științe și Litere și Uniunea Scriitorilor din România, cea de-a XII-a ediție a Festivalului consacrat uriașei personalități a culturii românești a venit în întâmpinarea *Zilelor târgumureșene*, manifestare anuală de anvergură în viața orașului de pe Mureș, desfășurându-se pe mai multe secvențe și activități specifice în perioada 23-28 mai 2012.

Trecând peste partea de pregătire, protocolară, de primire și cazare a oaspeților din prima zi, joi dimineața, 24 mai, începând cu ora 10,00, în Aula Magna a Universității „Petru Maior”, a avut loc, în fața unui public numeros și avizat, constituit din studenți și cadre didactice, festivitatea de deschidere și cuvântările din partea organizatorilor, pe la microfonul sălii perindându-se, rând pe rând: prof. univ. dr. Călin Enăchescu – rectorul Universității „Petru Maior”, prof. univ. dr. Cornel Sigmirean – cancelar general, președintele Senatului, prof. univ. dr. Iulian Boldea – decanul Facultății de Științe și Litere; lector univ. dr. Eugeniu Nistor – directorul-fondator al Festivalului. Acestea au fost urmate de alocuțiunile invitaților de onoare și oficialităților locale, fiind prezenți: Dr. Dorin Florea – primarul Municipiului Târgu-Mureș și lector univ. dr. Marius Pașcan – ex-prefect al Județului Mureș, care au subliniat în discursurile lor importanța deosebită a acestei manifestări culturale pentru tânăra generație, care este astfel atenționată asupra semnificațiilor majore ale gândirii blagiene și poate fi conectată mereu la spiritul marelui scriitor și filosof pe care Ardealul l-a dat, în secolul trecut, ca pe un dar, României întregite.

Apoi, fără întrerupere în program, a avut loc comunicarea în plen a d-lui acad. prof. univ. dr. Alexandru Surdu – președintele Secției de filosofie, psihologie, teologie și pedagogie a Academiei Române, intitulată *Actualitatea concepției lui Lucian Blaga în modernitatea și evoluția științelor*, în cadrul căreia publicul a aflat despre curiozitatea și pasiunea, mai puțin bișnuite la un metafizician, ale lui Lucian Blaga pentru cele mai noi cuceriri ale științei din epoca sa și îndeosebi pentru cele din domeniul fizicii cuantice.

Regretul ascultătorilor pentru absența celorlalte două expuneri planificate – aparținând domnilor: acad. prof. univ. dr. Gheorghe Vlăduțescu, de la Facultatea de Filosofie a Universității București, cu titlul *Diferență și diferențiale divine. Blaga și Areopagitul*, și conf. univ. dr. Gheorghe Felea, consilier în Ministerul Educației și Cercetării, cu titlul *Reverberații în contemporaneitate ale afirmației blagiene: „Transilvania este provincia pedagogică a neamului românesc”* – să sperăm că va putea fi compensat, în viitorul apropiat, prin publicarea acestora într-un număr special al revistei „Izvoare filosofice”.

După o scurtă pauză de cafea, de la ora 12,00 a început sesiunea de comunicări științifice pe secțiuni, sub genericul „Actualitatea operei belgiene”. Astfel, secțiunea **Literatură** s-a desfășurat în sala R 04, avându-l moderator pe prof. univ. dr. Iulian Boldea, care a expus despre *Lucian Blaga – formele eului liric*, acestuia urmându-i: șef de lucrări dr. Maria Dorina Pașca (Universitatea de Medicină Târgu-Mureș), cu *Pragul ușii – spațiu sacru în poezia blagiană*; lector univ. dr. Dumitru-Mircea Buda (Universitatea „Petru Maior”), cu *Lucian Blaga. Aspecte ale receptării critice*; drd. Romelia Popp (Universitatea „Petru Maior”), cu *Paradis în destrămare – universul imaginar*; drd. Cristina Sava (Universitatea „Petru Maior”), cu *Ipostaze ale sacralului în poezia lui Lucian Blaga*; drd. Mariana Chețan (Universitatea „Petru Maior”), cu *Influențe blagiene în poezia lui Ștefan Aug. Doinaș*; drd. Lucia Șoptorean (Universitatea „Petru Maior”), cu *Lucian Blaga și Cercul literar de la Sibiu* și drd. Liliana Sabău (Universitatea „Petru Maior”), cu *Lucian Blaga și viața literară în Ardealul interbelic*. Secțiunea **Filosofie**, desfășurată în Aula Magna, l-a avut ca moderator pe prof. univ. dr. Teodor Vidam (Universitatea Tehnică Cluj Napoca), care a prezentat comunicarea *Câteva analogii despre artă și valoare în scrierile lui Lucian Blaga și Ion Horea*; alte teme incitante ale acestei secțiuni fiind propuse de vechi colaboratori ai festivalului târgumureșean, precum: cercet. științific I dr. Ionuț Isac (Instit. de istorie „George Barițiu”, Cluj-Napoca) – *Problematika valorilor în sistemul filosofic blagian*; dr. Constantin Nicușan (Gimnaziul „N. Bălcescu” Târgu-Mureș) – *Elemente ale ludicului în filosofia lui Lucian Blaga*; dr. Marian Nencescu (redactor șef, revista „Biblioteca Bucureștilor”) – *Interferențe literar-filosofice: Lucian Blaga – Constantin Fântâneru*; drd. Mircea Șomlea (Cluj-Napoca) – *Aspecte ale umanismului la L. Blaga și E. Sperantia*. În sfârșit, secțiunea **Comunicare și cunoaștere pluridisciplinară**, l-a avut ca moderator pe lectorul univ. dr. Eugeniu Nistor, care a expus despre *Lucian Blaga și configurația sufletului cultural românesc*, fiind planificați apoi: prof. Mioara Pop (directoarea Bibliotecii Județene „Lucian Blaga” Alba Iulia), cu *Ediții Blaga (critice, bibliofile și anastatice)*; scriitorul Lazăr Lădăriu (președinte al Despărțământului ASTRA Mureș), cu *Lucian Blaga sau poetul revenit la izvoare...*; prof. Radu Totoianu (directorul Centrului cultural „L. Blaga” Sebeș-Alba), cu *Național și universal în opera blagiană*; ec. Mihai Ștefan (director ec. la Centrul cultural „L. Blaga” Sebeș-Alba), cu tema *Din „secretele” organizării celor 32 de ediții ale Festivalului „Lucian Blaga” la Sebeș* și prof. Ionel Popa (Școala Națională de Gaz Mediaș), cu *O*

discuție despre antropologia blagiană. Au fost, trebuie să recunoaștem, unele absențe notabile la această ediție, dar autorii comunicărilor anunțate în program care (dintr-un motiv sau altul) nu și le-au putut susține, au promis predarea acestora în format electronic pentru publicare.

Manifestările au continuat vineri, 25 mai, când, începând cu ora 11,00, în Sala festivă a Grupului Școlar „Ion Vlasiu” s-a desfășurat recitalul extraordinar al poezilor târgumureșeni – *Risipei se dedă florarul...* Cuvântul de deschidere i-a aparținut doamnei prof. ing. Adela Ciulea – directoarea școlii gazdă, moderatorul recitalului fiind prof. univ. dr. Cornel Moraru, critic și istoric literar, președintele Filialei Târgu-Mureș a Uniunii Scriitorilor. Au citit din ultimele lor scrieri poezii: Lazăr Lădariu, Teodor Borz, Kocsis Francisko, Eugeniu Nistor, Constantin Nicușan, Cornelia Toșa, Aurel Hancu și Dumitru Mircea Buda.

În același cadru ospitalier, juriul Festivalului, constituit din: acad. Alexandru Surdu – președinte, prof. univ. dr. Iulian Boldea și lector univ. dr. Eugeniu Nistor, a decernat diplome de excelență, unor personalități ale vieții noastre publice, cultural-științifice și literare, pentru contribuțiile lor deosebite la buna desfășurare a celor 12 ediții ale Festivalului Național „Lucian Blaga”, la echilibrul civic-social și la promovarea în sfera publică a valorilor autentice. Iată care au fost laureații acestei ediții: Dr. Dorin Florea – primarul Municipiului Târgu-Mureș, lector dr. Marius Pașcan – ex-prefect al Județului Mureș, prof. univ. dr. Călin Enăchescu – rector al Universității „Petru Maior”, prof. univ. dr. Cornel Simirgean – cancelar general, președintele Senatului UPM, criticul și istoricul literar Cornel Moraru, poetul Teodor Borz, poetul și eseistul Constantin Nicușan. Premiile au fost sponsorizate de artistul plastic Grigore Nicușan.

Tot în cadrul Festivalului, sâmbătă, 26 mai, sub însemnul blagian *Veșnicia s-a născut la sat...*, s-au desfășurat popasurile culturale în ținuturile Mureșului de Sus, iar duminică minisesiunea de comunicări științifice: *Pe Mureș și pe Târnave – cu Lucian Blaga în spațiul mioritic*, pentru ca luni, 28 mai, odată cu debutul *Zilelor târgumureșene*, la sediul Editurii Ardealul fiind vizitată *Expoziția de ediții Blaga, de reviste și cărți de exegeză blagiană*.

Nu putem încheia acest reportaj fără a menționa că partenerii media în Festival au fost: revistele „Vatra”, „Izvoare filosofice” și „LitArt”, cotidianul „Cuvântul liber”, www.culturainmures.ro, Știi TV Târgu-Mureș, iar echipa completă de organizare a avut următoarea componență: lector univ. dr. Eugeniu Nistor, prof. univ. dr. Iulian Boldea, Rozalia Cotoi (secretar de redacție, Editura Ardealul) și Robert Mihai Nistor (economist, Societatea Scriitorilor Mureșeni).